

Din Codul Audiovizualului al R. Moldova (art. 7. Echilibrul și pluralismul politico-social):

- În spiritul respectării libertăților și a drepturilor fundamentale ale omului, prin transmisia și retransmisia serviciilor de programe se realizează și se asigură pluralismul politic și social.
- Pentru încurajarea și facilitarea exprimării pluraliste a curentelor de opinie, radiodifuzorii au obligația de a reflecta campaniile electorale în mod veridic, echilibrat și imparțial.

Presă nu trebuie să se transforme în buletine electorale ale partidelor politice

În timpul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, partidele politice și candidații înscriși în cursa electorală au utilizat presa pentru a-și lustrui imaginea, iar o mare parte a instituțiilor mass-media au reflectat campania într-un mod părtinitor. Acest lucru îl spun experții media, dar și membrii Consiliului Coordonator al Audiovizualului (CCA), care au monitorizat reflectarea alegerilor de către mass-media din țară.

Concluziile rapoartelor prezentate de Coaliția pentru Alegeri Libere și Corecte arată că majoritatea instituțiilor de presă monitorizate nu au reflectat corect și echidistant campania electorală, favorizând unii concurenți electorali și/sau defavorizându-i pe alții. Trei organizații neguvernamentale din domeniul mass-media: Asociația Presei Independente (API), Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) și Asociația Presei Electronice (APEL) au ajuns la această concluzie, după ce au analizat timp de două luni (1 octombrie - 30 noiembrie 2014) comportamentul editorial al 35 din cele mai reprezentative instituții de presă, inclusiv 12 televiziuni, 10 portali on-line, 8 ziare și 5 posturi de radio.

Posturi TV amendate pentru reflectarea părtinitoare a campaniei electorale

Modalitatea de reflectare a campaniei electorale de către posturile TV din Moldova a fost monitorizată

și de către autoritatea de reglementare legală a audiovizualului - CCA. Deși concluziile rapoartelor CCA au coincis în cea mai mare parte cu concluziile ONG-urilor de media, televiziunile care au încălcat obligația legală de a asigura echilibrul și pluralismul politic au fost sancționate doar cu amenzi simbolice.

Astfel, în ședința din 14 noiembrie curent, membrii CCA au aplicat posturilor de televiziune Prime TV, Publika TV, Canal 3 și Canal 2 amendă maximă prevăzută de lege (5400 de lei) deoarece aceste posturi au favorizat în emisiunile informative Partidul Democrat din Moldova (PDM). Postul de televiziune Jurnal TV a fost sancționat cu amendă medie de 3600 de lei, după ce s-a constatat un dezechilibru între timpul de antenă, în care au fost prezentate opiniile și comentariile în adresa PDM, și absența poziției acestui concurent electoral. Amendă minimă de 1800 de lei a fost aplicată postului Euro TV care a favorizat Partidul Liberal-Democrat din Moldova.

Alina Țurcanu, editor la Radio Europa Liberă, membră a Consiliului de Presă din Moldova, afirmă că sancțiunile date de CCA televiziunilor sunt nesemnificative, având efectul unei pișcături de țânțar pentru un elefant: „Ce efect poate avea „amenda maximă” de 5400 de lei pentru o televiziune care ia pentru un minut de publicitate câteva mii de euro? Zero. Membrii CCA nici măcar n-au îndrăznit să meargă mai departe cu sancțiunile, în ședința din 28 noiembrie, și

Nadine Gogu (CJI), Petru Macovei (API) și Vasile State (APEL) prezintă raportul de monitorizare a mass-media nr. 3. Foto: API

să suspende publicitatea comercială la aceste posturi pentru o anumită perioadă. Cică, decizia nu a întrunit numărul suficient de voturi. Mă întreb ce rost are, în general, existența CCA, dacă majoritatea membrilor consiliului se fac a nu observa derogările grave admise în această campanie de anumiți radiodifuzori care au făcut propagandă deschisă în favoarea unor partide?”

La rândul său, președintele CCA, Dinu Ciocan spune că posturile TV amendate la 14 noiembrie nu au mai fost sancționate ulterior, deoarece s-a constatat o îmbunătățire a situației. „În următoarele perioade de

monitorizare nu am depistat încălcări majore comise de aceste posturi TV, de aceea nu au fost aplicate sancțiunile graduale, așa cum prevede legea”, ne-a declarat președintele CCA.

În alegeri, regulile jurnalismului nu se schimbă

Expertul în domeniul media, Ion Bunduchi, director executiv APEL, afirmă că instituțiile de presă și jurnaliștii trebuie să aibă o conduită profesionistă, indiferent dacă suntem în campanie electorală sau nu. „În campaniile electorale nici regulile jurnalismului, nici principiile deontologice jurnalistice nu se schimbă. Imparțialea, veridicitatea, corectitudinea

litatea, veridicitatea, corectitudinea - toate rămân în vigoare, nimeni nu le anulează. Concurenții electorali își fac treaba - fac promisiuni ca să convingă votanții. Jurnaliștii despre asta scriu, făcând jurnalism. Iar jurnalism înseamnă informare adecvată a publicului, și asta a însemnat întotdeauna”, spune I. Bunduchi.

De aceeași părere este și Inga Burlacu, ombudsman la Asociația Presei Independente (API). Ea mai spune că în campania electorală mass-media se transformă în buletine politice electorale. „Tentația presei de a câștiga bani din publicitatea politică, în special din cea electorală, este foarte mare. Și asta pentru că situația financiară a majorității instituțiilor mass-media din țara noastră nu este strălucită, costurile de producție sunt exagerate, iar capacitatea de cumpărare a cetățenilor destul de redusă. Cu toate acestea, este important ca presa să nu se transforme în buletine electorale ale partidelor și să nu publice doar materiale publicitare plătite de partide. În caz contrar, mass-media riscă să piardă din credibilitatea publicului. În campania electorală, mijloacele de informare în masă trebuie să aibă multe produse proprii despre platformele electorale ale concurenților și candidații care vor să devină deputați: articole, analize, investigații, pentru a le oferi consumatorilor de media și alte perspective și opinii, decât cele elogioase, plătite de politicienii care vor să câștige alegerile”, spune Inga Burlacu.

VOCEA EXPERTILOR

Retransmiterea emisiunilor informative ale posturilor TV din Federația Rusă a influențat votul electoratului din Moldova?

Vasile Cantarji, sociolog la Centrul de Investigații Sociologice și Marketing CBS-AXA:

— O bună parte a electoratului de la noi se informează doar din mass-media rusești. Avem aproape o treime din electorat care nu cunoaște limba română și se informează doar din presa din Rusia, deoarece instituțiile mass-media autohtone realizează puține emisiuni pentru vorbitorii de limbă rusă. Cantitativ vorbind, câmpul informațional de la noi este dominat de producția mediatică rusă, prin urmare avem rezultatele care sunt astăzi.

Alina Radu, jurnalistă, directoarea publicației „Ziarul de Gardă”:

— Cred că electoratul din Moldova nu a votat independent, dar sub influența multiplelor posturi rusești retransmise la noi. Este o stare de lucruri gravă, pentru că posturile rusești au un mesaj foarte toxic. Nu sunt împotriva retransmiterii oricărui post TV sau radio în R. Moldova, militez pentru circulația liberă a informației din orice țară, de la Polul Nord până la Polul Sud, însă informațiile care vin de pe micul ecran în casa omului trebuie să corespundă unor rigori jurnalistice, care ar fi corectitudinea și echidistanța. Presa din Federația Rusă este calificată de toate organizațiile de monitorizare a mass-media de pe glob ca fiind neliberă, având grave carențe la capitolul etică. De ce atunci Moldova acceptă un produs necorespunzător standardelor, care vine din Rusia în cantități enorme, de vreme ce Rusia nu acceptă mere sau vinuri moldovenești tocmai din cauza că nu ar corespunde standardelor? Cred că trebuie să discutăm despre standardele produselor media care intră pe piața Moldovei și să interzicem produsele care otrăvesc mințile și sufletul consumatorului de media, așa cum sunt interzise fructele care conțin uraniu sau peștele care conține mercur.

Viorel Ciubotaru, expert în probleme politico-militare, director al Institutului European de Studii Politice:

— Din câte știu, în buletinele informative retransmise de mass-media din Federația Rusă nu au fost materiale care ar fi abordat în mod direct campania electorală din Moldova. Într-un mod indirect însă, făcând legătură cu evenimentele din Ucraina, cred că electoratul de la noi a fost influențat de informația retransmisă din Federația Rusă, unde în permanență se spune despre impactul negativ asupra vieții politice din Ucraina, pe care îl exercită Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană.

EXEMPLE DE MANIPULARE INFORMAȚIONALĂ

Studiu de caz: Guvernul Leancă și „recunoașterea” Transnistriei

La 9 octombrie 2014, portalul de știri Omg.md a publicat un articol intitulat „Правительство Лянкэ сделало шаг к признанию Приднестровья” (în traducere - „Guvernul Leancă a făcut un pas pentru recunoașterea Transnistriei”).

Din această știre aflăm că, pentru prima dată de la declararea independenței Republicii Moldova, autoritățile au numit un responsabil de la Ministerul de Externe pentru negocierile în problema transnistreană, după ce vicepremierul pentru reintegrare, Eugen Carпов, a degrevat din funcție. Fiind pe lista Partidului Liberal-Democrat, el va participa la alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014. Înlocuirea lui Eugen Carпов ar însemna, în opinia autorului, un pas spre recunoașterea Transnistriei, o afirmație în susținerea căreia nu este adus nici un argument.

Titlul conține o afirmație tendențioasă precum că Guvernul a făcut un pas pentru recunoașterea Transnistriei care nu este probată. De asemenea, în material nu este asigurat echilibrul surselor. Faptul că Eugen Carпов a fost înlocuit pentru o perioadă de ministrul adjunct de externe, Valeriu Chiveri, este prezentat ca ceva ieșit din comun, autorul subliniind că este pentru prima dată când Chișinăul a pus în sarcina Ministerului de Externe soluționarea problemei

transnistrene, care este una internă. În știre lipsesc opiniile reprezentanților Ministerului de Externe sau ale unui expert, comentariul în conflictul transnistrean, care să explice în ce constă rocada făcută la Guvern și dacă este cumva legată de o posibilă recunoaștere a independenței Transnistriei. În final, găsim concluzia autorului că decizia Chișinăului ar fi determinată de poziția unor actori politici din România care ar afirma că „R. Moldova este capabilă să-și decidă singură soarta, fără Transnistria”. Astfel, autorul insinuează că deciziile luate de Guvernul de la Chișinău ar fi influențate de la București, din nou fără a proba acest lucru.

În concluzie, știrea are un caracter manipulatoriu, fiind lipsită de imparțialitate, iar autorul urmărește discreditarea Guvernului R. Moldova și, implicit, a autorităților.

(Din Raportul de monitorizare a mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2014, nr. 1)

